

Hortensia
PAPADAT-BENGESCU

Fecioarele despletite

Roman

POLISALM

I

Zadarnic Mini, pe scaunul înalt, sculptat din nuc masiv, îmbrăcat cu gobelinuri vechi – zadarnic sta cu pălăria pe cap, cu mânușile alături, dreaptă statuie a muștrării.

Lina, buna Lina nu se ocupa deloc de ea. Avea aerul acela serios care îi curma trei dungi pe fruntea mică și îi scotea botul la iveală. Aerul de a fi „la treabă”, cum zicea Mini. Dacă nu ar fi avut uneori aerul acela, doctorița Lina, în alte privinți, ar fi fost cu totul lipsită de orice prestigiu personal sau doftoricesc. Forma ei de pământ simpatice, gâtul scurt și gras, bustul scurt și gras, pântecul rotunjit, fața urâtă, desigur: cu ochii mici și miopi, fără culoare, cu tenul stricat, nasul bun, turtit puțin la vârf și gura lată pe dinți ce nu se arătau, deși țepeni la spart alune, acest *tot*, nu era defel impunător. Dar Lina azi avea aerul acela „la treabă” și nu-și aducea aminte de Mini, căreia îi promisese, îi jurase că se vor întoarce în seara aceea, de la țară, devreme.

„Devreme” – nu se mai putea. După 6, în august, și nu se vedea încă nicio pregătire; dimpotrivă, erau cauze puternice de întârziere. Mini nu vroia să se sperie pe ea singură, altfel și-ar fi spus: „E poate chiar caz de amânare! De înnoptat acolo!... Brrrr!...”

De aceea își adresa în minte mici discursuri, monologuri ale plictiselii, nu prea violente sau zgomotoase, pentru că, în adevăr, atmosfera încărcată a locului o impresiona.

„Ce noroc! își zicea în surdina. Să nu poți suferi vizitele la țară și să fii nevoit să pici la oameni într-o zi de necazuri... Nici măcar să nu fie amicii tăi, pentru a lua parte directă la acele necazuri!...”

O pendulă din lemn de nuc cu „ape line” – observă Mini – cu limba lată de bronz grav și sonor, bătu un sfert. Mini fixă pendula. Era o mobilă demodată dar frumoasă și de calitate bună ca tot restul.

De la pendulă, unde minutele treceau încet – firește din cauză că pendula cea veche le suna mai rar, deprinsă cu timpuri mai domoale –, Mini își mută ochii pe pianul mare, negru, strălucitor. Un *toute-queue* care ar fi ocupat, întreagă, o cameră modernă, dar care, în colțul *hall*-ului vast, sta grav, ermetic, izolat sub șalul de Persia, în adevăr minunat, ce-l acoperea.

Mini privi fără teamă instrumentul. Nimeni nu o va ruga să cânte. Aveau ei alte cântece! Chiar fără de asta, condiția pusă Linei era categorică: „Merg la Hallipi pentru ultima oară... și să nu-mi ceară nimeni să cânt, ca să nu refuz cu vehemență... nepoliticoasă”.

Nu fusese nevoie de parlamentari. De la început situația se desemnase clar: o scenă de familie în stil mare... O vijelie în casa gospodărească așa de liniștită... și, mai mult încă, o dramă misterioasă.

Mini privi pe frumoasa doamnă Hallipa, stăpâna casei, Lenora! Măinile ei albe și catifelate păreau azi mai lungi, mototolind cu nervozitate un ziar. Figura ei de păpușă blondă, de păpușă de Nürnberg, cu gura roșie și mică, cu obraji de porțelan roz, era crispată și ochii mari albaștri, ochii de sticlă limpede, erau plânși; undulările regulate ale părului oxigenat, auriu ca o perucă, erau deformate și corpul majestuos, plin, totdeauna conștient de statura lui bogată, sta lănced, obosit, învelit fără grijă în chimonoul de dimineată.

Din când în când apuca brusc mâna Linei fără să spună nimic. Lina șoptea atunci cuvinte liniștitoare și îi lua pulsul. O invita să bea apă zaharată, în care turnase o lingură de valeriană, dar Lenora respingea paharul, din care cădeau picături pe plușul

verde pictat cu *gouache* ce acoperea masa. Lina, gospodină neobosită, le ștergea cu un șervețel brodat.

Ochii Lenorei erau fixați pe fereastră, căutând poarta cea mare de intrare. Acolo era concentrată și privirea lui Mini. O strămuta numai câte puțin pe ceea ce se petrecea împrejur.

Se uita acum la cele două fete, Elena și Nory, rezemate de pervazul vitrajului dinspre terasă. Nici Nory nu se ocupa de Mini. Nu-i arunca priviri sarcastice despre întârziere, sau *pointe* spirituale asupra „petrecerii la țară”. Lui Nory îi plăceau vizitele la Hallipa: Elena, fata cea mare a casei, era prietena ei din copilărie. O prietenă mai veche, mai intimă decât Mini. Ținea de umeri pe amica ei, o Elenă azi absentă de la tot ce nu era un gând ascuns, și din când în când se apleca spre ea pentru a-i culege cuvântul rar și încet, sau a-i spune unul la fel.

Deodată Lenora se sculă brusc; își frânse mâinile, dete capul pe spate, strânse dinții, își mușcă apoi pumnii și, foarte palidă, fără răsuflare, căzu la loc pe scaun, pe când Lina îi uda fruntea cu eter.

— Să te astâmperi, îți spui!... Ce e prostia asta!... Femeie cu minte. Te lași în voia nervilor! N-ai nicio voință... Ești cu copil bătrân! N-ai avut niciodată necazuri, și la întâia supărare îți dai drumul! Nu vezi în ce stare ți-e inima... Parcă ai fi o cardiacă de celea!...

O cicălea prietenește, cu accentul moldovenesc, pe care îl re-lua de îndată ce aveau vreo preocupare familială, dar se vedea bine că medicul Lina nu era mulțumit. Se uita în ochii Lenorei, ca și cum ar fi văzut acolo în pupilă ceva interesant, și o netezea mereu pe gât în stânga, unde vâna sta încordată sub carnea albă, grasă.

Elena, totuși, nu se mișcase. Zisese numai cu glasul ei grav ca și al bronzului pendulei: „Mamă!” și cu oarecare nerăbdare poruncitoare – dar nu-i venise în ajutor, ca și cum azi nu avea îndatoriri, ci drepturi.

Dacă cel puțin Mini ar fi știut despre ce e vorba! De la intrare, dimineața, se mirase văzând porțile mari ale curții izbite într-o parte fără a fi fost proptite cu lănișorul în cele două pietre, așa cum observase ea altă dată, ca pe ceva foarte iscusit și care arăta un spirit minuțios de ordine.

Bătută dintr-o parte de vânt, poarta venise peste trăsura, lo-vise un cal la picior... Calul sărise și Lina țipase, agățându-se de „capa” lui Mini cu gheare desperate.

Vizitiul sărise și el jos – și curba, curba vestită, de care erau așa de mândri proprietarii, curba aleii largi, așa de tare bătută cu nisip fin, că părea un asfalt, curba nobilă a trăsurii care, de la poarta mare de fier lucrat, cotea în jurul boschetelor serioase de brazi și se oprea cu un ropot al copitelor pe trotuarul lat de piatră cubică din fața scării principale, curba aceea clasică fusese compromisă.

Acel ropot de copite nobile părea, de obicei, o muzică lui Tudor Hallipa, stăpânul moșiei, casei, trăsurii și cailor; scobora treptele cu pas elastic și jambiere înalte de căprioară, și după ce ajuta musafirilor să coboare, înainte de a-i conduce, dezmierda prelung și respectuos cei doi cai jumătate sânge, care, grație unor îngrijiri deosebite, erau strălucitori ca un *satin laqué*! Musafirii se extaziau și ei cu sinceritate. Un cal frumos fiind mult mai comod de admirat decât un om frumos, credea Mini!

Așa se petrecuse neschimbat, de cele patru ori când Lina o târâse pe Mini la sacrificiul unei vizite la *verișoara*; dar acum a cincea și *ultima oară* – jura Mini în gând – acum, caii speriați săltaseră trăsura dintr-o pornire până dincolo de scară și în lipsa oricărei primiri, cele trei vizitatoare – Lina, Nory și Mini – urcaseră nedumerite, oprindu-se în fața ușilor larg deschise ale verandei, clipind la soarele de pe terasa pustie, înainte de a înfrunta umbra nesigură a *hall*-ului gol.

În interior, undeva, se deschisese uși și apăruse mai grăbit decât îi erau de obicei pasul și portul Elena, fiica cea mare a casei, scuzându-se și de la primul cuvânt spunând Linei că Lenora e

bolnavă, că s-a supărat mult și că Doru – obicinuia să cheme pe nume pe părinți –, că Doru lipsește cu afaceri. Toate spuse cu un fel de mister, de discreție silită, cu o tulburare neobicinuită acestei fete, în adevăr deosebită prin linia calmă a feței ca și a trupului, sufletului și cugetării.

Elena semăna cu Hallipa mult, în afară de păr, pe care îl avea negru de tot, pieptănat cu două tample abia ondulate de la natură și care o asemănau așa de perfect cu mama lui Hallipa, încât portretul bunicii, luat drept al Elenei, era una din distracțiile de căpetenie propuse vizitatorilor.

De îndată Elena rugase pe Lina să treacă un moment la mamă-sa și conversase cu ele două cu o sfortare, în timp ce li se servea laptele bătut. Propusese apoi o plimbare, dar Mini, care nu putea suferi situațiile false, le lăsase singure pe Nory și Elena, pentru a putea să-și facă mărturisirile amicale. Nory, cea nemulțumită de toți și de toate, avea o slăbiciune pentru Elena. Fie impresie a tovarășiei de copilărie, fie stimă reală, făcea pentru ea o excepție la regula nemiloasă a judecății batjocoritoare cu care „feminismul” ei maltrata pe bărbați și femei.

De altfel, pentru toată lumea Elena era un fel de tip model. Model de răbdare, de cuminenție, de toate virtuțile mijlocii, necesare unei fete crescute lângă o mamă, acea frumoasă Leonora, al cărei amor conjugal, pasionat, egoist, zgomotos și capricios, făcea situația copiilor foarte anevoioasă și pe a Elenei, cea mai mare dintre ei, cu deosebire.

Elena ar fi putut lesne găsi un sprijin în tatăl ei, care o adora, dar acele virtuți tocmai aci se arătau. Nu cerea, ocolea chiar intervenția lui Hallipa, pentru a nu pricinui scene de gelozie din partea soției îndrăgostite și pentru a nu tulbura calmul, orânduiala, exactitatea perfectă a traiului, care erau așa de plăcute tatălui ei.

În acea ordonanțare perfectă a vieții lui Hallipa amorul-pasiu-sare unei fete crescute lângă o mamă, acea frumoasă Lenora,

al Elenei, de la prima vârstă a judecății copilărești, trecând prin matura și melancolica ei adolescență, plină de prevedere, și până acum, la abnegația fetei de 22 de ani, Hallipa căpătase un fel de respect și o mare încredere; făcuse din Elena un camarad sobru și prețios. O consulta adesea în afacerile moșiei și satisfăcea în tovărășia ei nevoia unei afecțiuni serioase, lipsindu-i amicitii masculine, pe care viața de amor perpetuu, la care se supusese, i le interzicea, iar ușurința de pasăre cu un singur vers în gâtlee, acel de mierlă amorezată, al Lenorei, fiind cu totul altceva.

Rămasă singură, Mini băgă de seamă că libertatea, pe care o lăsa altora, nu i-o precupețea azi nici ei nimeni. Stătuse singură tot restul zilei.

Acum, spre seară, fără a părăsi din ochi punctul de miră al porții de intrare, își recapitula în minte ziua aceea. Clopotul sunase din fericire tot la 12 punct pentru dejun; obiceiurile locului erau așa de statornice, încât furtuna morală nu le putuse clinti. Mini se grăbise chiar înspre sufragerie, făcând socoteala că o jumătate de zi era mistuită.

Dejunul fusese închinat cu lotul mâncării, foarte aleasă ca totdeauna, Hallipa fiind un *gourmet*. Foamea, care în excursiune e un ce de căpetenie, fiind complet înlăturată de evenimente, rămăsese mâncarea în sine ca să ocupe locul preponderent.

Conversația era aproape cu neputință, nici cea de formă măcar, deoarece prezența Lenorei, hotărât bolnavă, preocuparea Elenei și îngrijorarea Linei nu îngăduiau pofta de vorbă. Hallipa lipsea. În acest fel, succesiunea gravă și înceată a bucatelor, forma și savoarea lor, substanța și parfumul lor ieșeau în evidență în tăcerea absolută a sufrageriei mari și umbroase, cam scundă – fiind în corpul secundar al casei – cu jumătate pereții și cu mobilele de stejar lustruit.

...Dacă nu erau lustruite – se gândea Mini –, ce frumoase ar fi fost. Dar n-ar mai fi corespuns cu casa și cu locuitorii ei... Pe când așa, totul era în armonie: Lenora și Hallipa, slugile, casa,

moșia, pianul cu coadă de un abanos strălucitor și sufrageria de stejar vernisat solid...

...Un *vernīs* reînnoit cu îngrijire la scuturatul de toamnă și de primăvară, căci nu se rosesese nicăieri, nici chiar în adânciturile minuțioase ale sculpturilor complicate ale bufetului.

...Dacă acel bufet, acum 20 de ani, la origina lui, ar fi fost cumpărat de la o casă bună, azi sufrageria familiei Hallipa ar fi fost de mare preț, dar fusese probabil comandat la cel mai bun tâmplar din Mizil... poate cel mult la Ploiești și proporțiile lui uriașe, sculptura complicată, dar proastă, arătau stângăcia meșterului cât și dorința de lux a comenzii. Bufetul Hallipa era un parvenit...

Așa fel reflectase Mini. Apoi oftase: De ce nu rămăsese Hallipa la Mizil! Își amintise vorbările neisprăvite ale Linei despre timpul petrecut de verișoară la Mizil, demult.

Acele povestiri, prin repețirea lor banală, scoteau pe Mini din răbdări, dar îi populau mintea cu fizionomia celui tângușor, pe care spera să nu-l vadă aieva niciodată. Cât mai lesne totuși de suferit erau acele povestiri decât vizitele la moșie, la două ore și jumătate numai de București – din nefericire și fericire. Verișorii locuiau Prundenii încă de mult și Mizilul era o legendă.

Mini bombănea, înainte și după acele vizite, dar nu putea rezuza pe buna Lina.

...Dar ce slăbiciune avea oare Lina pentru verișoară și plimbările la moșie? Afară de untul proaspăt pentru cafeaua cu lapte a doctorului Rim, ilustrul ei soț! Mini fusese smulsă de la aceste considerații de apariția mușchiului la frigare. Prezentat pe farfuria mare, întreg, fript în must, prea în must, fremăta de sărutarea meșteșugită a mangelului de stejar.

Viu încă pe jumătate, manifesta prin acel palpit lupta recentă dintre foc și fibre și rezista autopsiei cu totul jalnice a lui Mini, de o inferioritate chirurgicală vădită.

Totuși săvârșise singură masacrul parțial. Elena, nemișcată, cu profilul ei grec perfect, palidă și îngândurată, nu-și oferise

serviciile, nici Lina, care era operatoare desăvârșită. Iar glumele obicinuite ale lui Nory la friptură nu se produsese: „Tu, Eleno! toată viața ta o împarți în felii egale, ca ale *gigot*-ului!...” sau: „Lino! e singurul moșit la care te pot întrebuința!...”, glume de fată știutoare și masculinizată prin vocațiune sau deprindere și care stânjeneau oarecât pe Mini. Azi însă le-ar fi îngăduit.

Ceea ce nu putea îngădui azi era tocmai friptura. Mini, în genere, prefera ca mușchiul să nu palpitate, deși recunoștea valoarea momentului acela *à point*, la care fusese servit. Prefera ca ultima culoare a vieții, deci a sângelui, să fi dispărut abia și, fraged încă dar împăciuit, să fie înconjurat de buchetul cartofilor transparenți și rumeni... Niciodată încă Mini nu făcuse atâtea reflecții gastronomice... dar acel palpitate o nemulțumea în profundele sensibilități ale stomacului. Azi, cu deosebire: toată făptura Lenorei, ce se zbătea chinuită ca la un foc, părea un mușchi zvârcolit deasupra focului... și Mini ciuguli abia feliuța cu care se servise.

Nefiind la curent cu suferințele gazdei, părăsită de toți, fără putința de a se revolta împotriva unei vizite la țară și încă de felul acesta, Mini se despăgubea, având păreri despre fapte, lucruri și oameni.

Din *parfait*-ul *glacé* își tăiasă o felie așa de mare, dată fiind înălțimea impunătoare a formei, că rămăsese în urmă de ceilalți, deși luptase harnic cu lopățica fină de argint, la înghițirea cremei delicioase și răcoritoare.

Apăruseră fragi mărunți de tot și, prin fereastra scundă cu obloane de stejar, căutase să ghicească, undeva, păduricea odihnitoare. Fragii de pădure păreau lui Mini cea mai frumoasă floare a pădurii. În filtrul așa de felurit prin care huma își purifică glodul, atinge măsuri neînchipuite. Cum oare poate o esență așa de vaporizată avea existență și culoare și cum o substanță așa de fragilă poate reține un așa de perfect parfum?

Fiindcă Hallipa lipsise de la masă, o latitudine domnise despre fragii „cu sau fără zahăr”, „cu sau fără vin”. Fragii, bogat

acoperiți cu pulbere fină de zahăr, apoi stropiți abundent cu șampanie nepusă la gheață, rece numai de-a dreptul din beciurile profunde ale proprietății, era formula pe care Hallipa o impunea tuturor prin convingere și autoritate. Azi Mini îi ciugulise, unul câte unul, fără niciun adaos.

În acest fel, tot serviciul se desfășurase cu gesturi ce păreau sonore și se temeau ca nu cumva vreo mișcare să sune fals, și cina fusese, în adevăr, închinată celor în drept: bucătăreasa, feciorul, *menu*-ul, porțelanele și cristalele.

În liniștea aparentă în care așteptau cafeaua, servită tot în sufrageria de stejar, Mini se întrebase care să fie pricina acelei tulburări casnice și nu o putuse găsi. Pe Lenora nimic alt nu o putea tulbura decât cu privire la amorul ei conjugal și nimic de acest fel nu se putea închipui. Hallipa era în afara oricărei bănuieli. Sclavia lui era așa de absolută și temperamentul lui așa de bine definit, încât nu îngăduia niciun fel de ipoteză comună sau absurdă... Pe altă parte, Elena, nici ea nu se ocupa, ca de obicei, azi de cei din jur; sta cuprinsă de o proprie absorbire destul de puternică pentru a-i schimba atitudinea calmă, aproape placidă.

Buna Lina avea aerul ei de doctor, cel de zile mari. Bine observase Mini că verișoara și conacul ei îi erau foarte de aproape Linei... De mirare! Nimfa asta trufașă, așternută nesățios pe patul acelui amor conjugal, nu avea nimic comun, în făptura și traiul ei, cu biata Lina, înghesuită grăsun în umerii ei și a cărei viață era o abnegație permanentă către păcatele altora: la spital, la dispensarii, în clientela ei, iar traiul cu doctorul Rim, o unire cam ridicolă și searbădă, care izgonea, rușinate, orice idei de împerechere, fie ea consfințită de lege, timp și obicei.

Nu! Mini nu-și putea deloc închipui mobilul dramei – și, totuși, palpitul și mirosul de carne crudă rămăsese în nările ei fine, care căutau zadarnic să dovedească urmele adevărului.

În repausul de după-amiază, Mini se bucurase de răcoarea odăii cu divanuri pentru ea singură și, în adevăr, adormise ca o